

АКМАЛ ПЎЛАТ

ЧАМАНЯЛЛА

*Шеърлар
қўшиқлар
ҳажвиялар*

Ғафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
Тошкент — 1978

Уз 2
П 99

П $\frac{70403-256}{352(06)-78}$ Р—78

© Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат наш-
риёти, 1978 й.

УЛҚАМ БАЕТИ

Элимда тўй-тамошолар сенинг азми ҳалолингдан,
Яшармиз даври давронда олиб қувват камолингдан.

Бутун олам севар жондан сени эй, меҳрибон ўлкам,
Муҳаббат ҳам садоқатда жаранг берган мақолингдан.

Жасорат, ғайратингдан кўкка етди пахта хирмонлар,
Ҳамма мафтун сенга доим нурафшон гул жамолингдан.

Зафарлар боиси албат шарафли, шонли меҳнатдир,
Неча халқ баҳраманд боғингдан оққан тоза болингдан.

Езар Акмал қўшиқ доим Ватанга жон фидо айлаб,
Бутун халқи каби хушнуд, қониб меҳру висолингдан.

ДОВРУҒИНГ

Гул диёрим, катта мақтов доврүфинг,
Катта шуҳрат, катта қутлов доврүфинг.
Яшнади қир, чўли яйлов доврүфинг,
Гул диёрим, катта мақтов доврүфинг.
Катта шуҳрат, катта қутлов доврүфинг,

Доврүфингга тан берар аҳли жаҳон,
Даштларингда мавж урар оби равон,
Илмимизга бўлди таслим осмон,
Гул диёрим, катта мақтов доврүфинг,
Катта шуҳрат, катта қутлов доврүфинг.

Хур Ватан доврүғларин элдан сўранг,
Мард, баҳодир, покиза дилдан сўранг,
Акмал айтган рост, ширин тилдан сўранг,
Гул диёрим, катта мақтов доврүфинг,
Катта шуҳрат, катта қутлов доврүфинг.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ

Минг яша, жонажон, Улуғ Октябрь,
Ҳар кунинг зафарга тўлиқ, Октябрь.

Октябрь қутқазди халқни зулматдан,
Мусибат, ғам-алам, қайғу, кулфатдан.

Қуллик кишанларин парчалаб, уздик,
Дунёда энг гўзал, ҳур ҳаёт туздик.

Сен туфайли йўқолди амирлар, хонлар,
Ватанда бошланди янги давронлар,

Коммунизм сари бормоқда инсон,
Юртимга қойилдир жумлаи жаҳон.

Олтиш баҳор кўрди азамат ёшинг
Ҳамиша бахт-иқбол, шараф йўлдошинг.

Дўстликдир юракда мангу шиоринг
Бу йўлда қатъийдир аҳду қароринг.

Акмал куйлар доим сенинг мадҳингни,
Нурафшон ҳур ҳаёт, мангу бахтингни.

ДАВРОН ҚЎШИҒИ

Юртимизда кўп, жаранг тўй мавсуми,
Авжида ялла-қўшиқ, куй мавсуми,
Довруғи оламга машҳур гул диёр,
Боғлари сочгай атир, бўй мавсуми.

Мавсуми мавсумлар ичра шуъладор,
Шодиёна кулги, қаҳ-қаҳ қанча бор,
Тўйга келгай барча қардош, дўсту ёр
Дўсту ёр меҳнатда ҳам мардонавор.

Гул элимда ҳар куни янги зафар,
Тоғ каби улкан зафардир ҳар сафар,
Акмало, кўкка кўтар ботирларинг,
Ҳар нафас янги зафардан бер хабар.

БУСТОНИМГА ЯРАША

Аъло меҳнат донг таратсин давронимга яраша,
Чаманзорлар атрин сочсин бўстони­мга яраша.

Юрагимда мавж уради ҳур Ватанга пок меҳрим,
Нур устига нур ёғмоқда достони­мга яраша.

Бахтли, қувноқ давронимиз—давронларнинг даври­ми,
Лочинларим парвоз қилар осмони­мга яраша.

Улуғвордир янги режа, янги юксак марралар,
Катта хирмон кўтарамиз қарвони­мга яраша.

Кенг жаҳонни ёритмоқда Октябрнинг қуёши,
Ватанимда мангу тинчлик паймони­мга яраша.

Мустаҳкамдир бу қардошлик халқлар аро ҳамиша,
Порлаб боқар истиқболим жавлони­мга яраша.

Акмал сизга ёзар қўшиқ тоғ кўтарган Фарҳодлар,
Шер мисоли олға юринг замони­мга яраша.

ЧАМАНЯЛЛА

Юраккинам оромидир, чаманялла,
Қандай гўзал, қандай ширии бизнинг палла.

Ҳамма дилдан меҳр қўйган диёримга,
Қон-қардошлар жўр бўлади гулёримга.

Гулёримнинг туб маъноси саодатдир,
Ҳалол меҳнат мард халқимга чин одатдир.

Фароғатда яшар халқим меҳнат билан,
Қамол топдик, эллараро иззат билан.

Давронимиз нур сочмоқда юлдузсимон,
Гул диёрим чин мардларга бўлди макон.

Шуҳратимиз жаҳон кезар, ер-осмонда,
Она-Ватан муҳаббати пок виждонда.

Акмал куйлар доим дўстлик шиорини,
Дилдан қўймас асло тинчлик қарорини.

Юраккинам оромидир, чаманялла,
Қандай гўзал, қандай ширии бизнинг палла.

СОЛДАТЛАРГА

Халқим юракдан севган, саодатли солдатлар,
Улуғ Ватан фахрисиз, фароғатли солдатлар,
Ҳаётимиз посбони, адолатли солдатлар,
Дунё қойил сизларга, салобатли солдатлар,
Ленинчилар авлоди, жасоратли солдатлар.

Чегарадан бир қузғун учса дарҳол биласиз,
Босқинчи, малъунларнинг адабини берасиз,
Ағёрларнинг бағрини найза билан тиласиз,
Ифвогарлар илдизин таги билан юласиз,
Омон бўлинг ғамиша, шижоатли солдатлар.

Коммунизм ишига тайёрсиз доим дилдан,
Мангу тинчлик шиорин қўймайсиз зинҳор тилдан,
Қўрқини ҳеч билмайсиз, даҳшат, сурон ва селдан,
Маҳоратда, меҳнатда олқиш оласиз элдан,
Қон-қариндош дўстларга, шафоатли солдатлар.

Чарчашни ҳеч билмайсиз, шўх сойлардек шарқироқ,
Партиямиз ишига тайёрсиз ҳар дам, ҳар чоқ,
Эркалатиб сизларни биз очамиз кенг қучоқ,
Ватан учун ўзингиз порлаган машъал, чироқ,
Ҳар нафасда ҳушёрсиз, садоқатли солдатлар.

Бири майор, полковник, бири машхур генерал,
Баходир халқ фарзанди, сира кўрмангиз заво,л,
Тасанно дер ер-осмон, меҳнатингиз пок, ҳалол
Ҳақиқат Акмал сўзи, душманингиз мангу лол,
Сизга минг-минг офарин жасоратли солдатлар.

«КИЧИК ЕР»

(Шу номли китобни ўқигандан сўнг)

Номинг машҳур, дарёлардай улўсан,
Шону шуҳрат, зафарларга тўлиқсан,

Дунё қойил, сенга дилдан «Кичик ер»,
Ҳақиқий, азамат, ҳеч енгилмас шер.

Нур сочмоқда тарихий зарварақ китоб,
Мусаффо осмонда мисоли офтоб.

Фашистларни роса қирдинг майдонда,
Ёвлар қочди тоб беролмай ҳар ёнга.

Жангларда кўрсатдинг мардлик, жасорат,
Бўшашмади зарра бўлсин ҳарорат.

Жондан севар сени ўғил, қизларинг,
Меҳрибон, ширин сўз, ой-юлдузларинг.

Халқлар хурсанд бизнинг шонли Ватандан,
Тинчликнинг қўрғони обод чамандан.

Акмалинг куйлайди сени умрбод,
Бахтли давронимдан элу юртлар шод.

Номинг машҳур, дарёлардай улўсан,
Шону шуҳрат, зафарларга тўлиқсан.

КУЙЛАЙМАН

Улуғ, шонли, қаҳрамон,
Сенга қойил кенг жаҳон.
Мақтасам арзир чунон
Жасоратли Ватаним.

Қатъий дўстлик қароринг,
Мангу тинчлик шиоринг.
Яшнаган боғу роғинг,
Саодатли Ватаним.

Бахт-иқболинг доим ёр,
Қўйнингда ўйнар баҳор.
Қўшиғинг ялла, гулёр,
Шарофатли Ватаним.

Кенг бағринг гўзал, обод,
Нур сочмоқда ҳур ҳаёт,
Халқим сендан хуррам, шод,
Фароғатли Ватаним.

Пахта, кўмир, нефть кони,
Мардларнинг чин макони.
Қатта олтин карвони,
Саховатли Ватаним.

Таърифинг куйлар Акмал,
Дилдан жушиб ҳар маҳал,
Беш йилликлар бўлар ҳал,
Шарофатли Ватаним.

АССАЛОМ

Ассалом, юртимнинг ботир эрлари,
Меҳнатда чиниққан асл шерлари.

Ассалом, қўли гул пахтакор деҳқон,
Ватаним бахтига доим бўл омон.

Шер каби наъравор шердир аслингиз,
Пок юрак, баҳодир асл наслингиз.

Бир зарб билан дарёларни тўсган сиз,
Бедов миниб пойгаларда ўзган сиз.

Сиз ўзингиз чўлларга келтирган баҳор,
Парвозда юлдузни кўзлаган шунқор.

Помирдек «Олтин тоғ» кўтарган полвон,
Мўл ҳосил устаси, машҳур қаҳрамон.

Сизни десам Акмалда қайнайди илҳом,
Сизга ҳурмат, сизга олқиш ассалом.

АЁЛЛАР

Беришибди одамлар донишмандга бир савол,
Жавоб беринг эй устоз, агар бўлса бемалол.

Айтиб беринг бизларга аёл сўзин маъносин,
Жондан севамиз халқнинг асл ўғил-доносин.

Шунда дебди донишманд саволга жавоб айлаб,
Ҳар бир ҳарф таърифини сўйлабди хитоб айлаб:

«А» дегани—аллома, меҳр, вафо, муҳаббат,

«Ё» дегани—ёронлар, аёл жонларга роҳат.

«Л» дегани—латофат, аёл сўзи бир жаҳон,

Бахтимизга аёллар доимо бўлсин омон.

Менга берса ҳуқуқин дунёдаги бор эрлар,

Аёлларни севгувчи вафодор, ботир, шерлар,

Ажратмасдим аёлни зинҳор икки томонга,

Биронта ҳам аёлни чиқармасдим ёмонга.

Ахир она-ку, дўстлар, йўқдан бизни бор этган,

Қим хўрласа онасин бағри қон, тубан кетган.

Она—азиз, муътабар, она боғу роғимиз,

Она сўзи нурафшон, ўчмас ҳеч чироғимиз.

Она билан хонамиз ҳамиша хушнуд, обод,
Она билан ўғил, қиз ғамни билмас, мангу шод.

Она номин кўтарсак, торлик қилар ер, осмон,
Она сўзин таърифи туганмас кўшиқ, дoston.

Акмал дейди, онадек борми сира меҳрибон,
Она азиз, улуғ зот, онам дейман ҳар қачон.

ҚАЛБ САДОСИ

Фарзандларим онаси жонимсиз, жоним,
Юрагимда жўш урган қонимсиз, қоним!

Сизнинг билан ҳамиша ёруғ кошонам,
Бахтли, тахтли кошонам ҳамда пешонам!

Сизнинг билан уйимиз саришта баҳор,
Сизнинг билан сайримиз доим лолазор!

Жаҳон-жаҳон шодлигим сизсиз, жонгинам,
Менинг асл борлигим сизсиз, жонгинам!

Хонамизнинг безаги, кўрки, савлати,
Уйимизнинг бебаҳо бахти, давлати

Маликасиз, тушса ҳам сочингизга оқ
Акмалингиз қўлида чироқсиз порлоқ.

Фарзандларим онаси, онаизорсиз
Дилимда, ўйимда ҳамиша борсиз!

ШУҲРАТИНГ

Пахтакор мадҳингни куйлай, сен ўзинг чин қаҳрамон,
Мард элим қалбида номинг доимо бўлин омон.

Пахтадан тоғлар яратдинг эл учун, халқинг учун,
Пок, ҳалол зўр меҳнатингга офарин дейди замон.

Қақраган чўлларни бўстон айладинг мардонавор,
Сен ўзингсан доимо шовли элимга ифтихор.

Яшнамоқда барқ уриб кўксингдадур олтин нишон,
Пахтакорим сенга қойил тоза дилдан кенг жаҳон.

Минг яша бахтли замонда еру шуҳратинг,
Акмалинг куйлар сени тоғ ҳам сенга тенг.

Пахтакор мадҳингни куйлай, сен қаҳрамон,
Мард элим қалбида номинг доимо бўлин омон.

ВИЖДОН АМРИ

Офарин, заҳматкаш пахтакор ўртоқ,
Меҳрингга тан бериб очамиз қучоқ.

Бўронни қайирар балқиган кучинг,
Ваъдани бажариш муқаддас бурчинг.

Отлиғу пиёда кездим далангни.
Жасоратда кўрдим қизгин паллангни.

Таърифлаш қийиндир бу йилги ҳолни,
Дўл, ёмғирлар чақиб кетди ниҳолни.

Ҳаво жуда инжиқ, жуда паст келди,
Унга фақат сенинг сабринг даст келди.

Чақмоқ чақиб асов бўронлар ўтди,
Сел қайнаб, тоғларда суронлар ўтди.

Ойлаб тўхтамади шалаббо ёмғир,
Далада ишларинг машаққат, оғир.

Ором билмай, бирдай кундуз ва тонгда,
Қайта экдинг чигит ҳатто июнда.

Пайҳон бўлди қанча пахта майдони,
Туганмасдир халқим меҳнат достони.

Ҳақиқий қаҳрамон қорақалпоғим,
Офатларни енгган иним-аймоғим,

Хоразм кўклами Амуга аён,
Нималар кўрмади у бободехқон.

Андижон, Фарғона, гўзал Тошкентим,
Меҳнатда синалган дилга пайвандим.

Наманган, Бухоро, азиз Самарқанд,
Хирмонинг Чотқолдек бўлсин сарбаланд.

Қашқадарё, Жиззах, азамат Сурхон,
Неча бор бўлганман далангда меҳмон.

Сирдарё оқлади ўзини жангда,
Шеър, қўшиқ ёзамиз жўшқин оҳангда.

Қайсар табиатни енгдик мардона,
Майдонда яшнади янги дурдона.

Ҳар дамда ҳаволаб довлар ошдик,
Олма гулидаги сойлардек тошдик.

Қудратин кўрсатди азим техника,
Ғолиблик олдида ожиз техника!

Синовлардан аъло ўтган пахтакор,
Ҳар лаҳза ғанимат унутма зинҳор.

Беш миллион беш юз эллик минг тонна,
Порлоқ чўққиларга олтиндан зина.

Бўронни қайирар балқиган кучинг,
Ваъдани бажариш муқаддас бурчинг.

* * *

Унутмаки, ер тўймаса эл тўймас,
Меҳнат юзни ерга қаратиб қўймас.

Гайрат отин «чуҳ»лаб, қамчила тезроқ.
Ташаббус қайнасин мисоли булоқ.

Мусобақа авжга чиқсин далада,
Бир киши қолмасин соя, панада.

Далага чиқмаган бир жон қолмасин,
Меҳнаткаш олтин қўл асло толмасин.

* * *

Пахта билан фахрланар Ватаним,
Пахта билан яшнаб турар чаманим.

Пахта бойлик, пахтаг қудрат элимга,
Нур сочади «оқ олтин»инг дилимга.

Пахтадир дўстликнинг асл тимсоли,
Бу дўстлик яшайди қуёш мисоли.

Пахта билан ҳалол ушатган нонинг,
Пахта билан кўркем бой дастурхонинг.

* * *

Офарин, заҳматкаш пахтакор ўртоқ,
Меҳрингга тан бериб очамиз қучоқ.

Бўронни қайрар балқиган кучинг,
Ваъдани бажариш муқаддас бурчинг.

Беш миллион беш юз эллик минг тонна,
Порлоқ чўққиларга олтиндан зина.

БЎСТОН ДИЕРИМ

(Мадҳия)

Ям-яшилсан, фусункорсан бўстон диёрим,
Измингдадир ҳам тақдирим, ҳам ихтиёрим!
Сен жаҳоннинг юрагига очгансан сўқмоқ,
Тақдирингни тинчлик билан этдинг ёрқинроқ.
Сенинг тиниқ, сенинг янгроқ овозинг баланд,
Қитъа аро бургут мисол парвозинг баланд.
Меҳмоннавоз! Саховатда сенсан беқиёс
Йўлинг ойдин! Сенда лим-лим муҳаббат, ихлос!

Эй муқаддас, эй севикли ўлкам, қулоқ сол!
Сўзлашайлик қона-қона. Келмасин малол
Боқ, Ватаним, борар саф-саф марду майдонлар,
Чўлга баҳор етаклаган қизлар, ўғлонлар...
Она юртим эртакмисан, сўлим жоймисан?
Латофатга, кароматга шунча боймисан?
Шафтолизор, анжирзорлар, узумзор боғлар...
Шарбатидан шарбат эмар гилос дудоқлар.
Ризаматлар—азаматлар! Пайвандлар дилин...
Куйла, қалбим, дутор бўлиб боғларнинг тилин-
Эй, жонажон она юртим бергин ижозат:
Туганмасин таърифингни айтган ҳикоят!

* * *

«Олтин қўллар» дейди Ватан олтинкорларни,
Ботирларим деб улуғлар чин шунқорларни.

Пойтахтим Москва ҳам олқишлар мағрур,
Ўзбекистон пахтакори жаҳонга машҳур.
Чаноқдаги момик пахта—тинчлик тимсоли,
Кўзимизни қамаштирар кумуш жамоли,
Мисқол-мисқол оппоқ тола тоғ-тоғ хирмондир,
«Оқ олтин»нинг ўзи қўшиқ, ўзи дostonдир.
Эй азиз юрт, узилмасин бошланган суҳбат,
Мадҳингни мен давом этай, бер озроқ муҳлат.
Қардошларинг қондошисан, аҳил, иттифоқ,
Шарқ кўкида сен маёқсан, зулматга чақмоқ!
Улуғ халқнинг ҳамроҳисан, абад елкадош
Ўн беш фарзанд қаторида турибсан сафдош.
Қудратингдан, шуҳратингдан диллар мунаввар,
Юлдузларга етар қўлнинг узатсанг агар.
Саховатда яғонасан, биледи жаҳон:
Дўстлар учун қалбинг очик, ёзиқ дастурхон.

* * *

Эй жонажон она юртим, бергин ижозат,
Туганмасин таърифингни айтган ҳикоят!
Коммунистик партиямиз ғамхўр меҳрибон!
Ўзбекистон қатордаги пахтакор карвон!
Бошинг узра ҳилпирайди алвон байроғинг,
Шуъласидан порлаб турар яқин-йироғинг!
Партиямиз меҳри билан яшнар диёрим,
Партиямиз меҳри билан яшнар баҳорим!
Партиямиз деганлари—халқ муддаоси,
Партиямиз деганлари—халқнинг нидоси!
Саъбат юрти, иқбол юрти, бўстон диёрим,
Сен шарафим, сен камолим, сен учун борим!

ДЕҲҚОНЛАРГА

Пахтазорнинг савлати марди майдон деҳқонсан,
Ҳосилдорлик бобида катта карвон деҳқонсан.

Деҳқончилик касбингни севаман жону тандан,
Ростин ҳалол айтаман, чин паҳлавон деҳқонсан.

Мўл ҳосилнинг калити сенинг олтин қўлингда,
Ҳиммати зўр пахтакор машҳур жаҳон деҳқонсан.

Ҳар бир қарич ерингни қадрин яхши биласан,
Тупроқ сирин англашда моҳир, луқмон деҳқонсан.

Тонналарни кўтарсанг кўкка етар хирмонинг,
Халқим учун ардоқли асл инсон деҳқонсан.

Кенг оламга тарқалди, янги режа, овозинг,
Меҳнат гаштин суравер, давру даврон деҳқонсан.

Акмал қўшиқ ёзади дилдан сени олқишлаб,
Бахтимизга ҳамиша бўлгин омон деҳқонсан.

ПАХТАКОР

Тоғдек баланд қоматинг,
Меҳнатда кароматинг,
Шерда йўқ шижоатинг,
Бахти кулган пахтакор,
Кучга тўлган пахтакор.

Элга машҳур паҳлавон,
Ўзингсан асл деҳқон.
Сенга қойилдир жаҳон
Номи улуғ пахтакор,
Касби қутлуғ пахтакор.

Омадли олтин қўлинг,
Чарогон катта йўлинг,
Яшнади саҳро-чўлинг
Шараф-шонли пахтакор,
Зўр карвонли пахтакор.

Ардоқлар сени ўлкам,
Кенг даланг обод, кўркам,
Аҳдида доим маҳкам
Ўткир кўзли пахтакор,
Битта сўзли пахтакор.

Партиямиз раҳнамо,
Йўлимиз еру фазо.

Азиз, меҳрибон, доно,
Саодатли пахтакор,
Фароватли пахтакор.
Пахтакор ўзи-ўзи,
Акмалнинг кўрар кўзи.
Ҳақиқат айтган сўзи,
Адолатли пахтакор,
Матонатли пахтакор.

ПАХТАКОРНИНГ ҚИЗИМАН

Пўлат отда чўл қувган,
Канал қазиб ер сурган,
Рулни зафарга бурган,
Пахтакорнинг қизиман.

Ҳаммаси дилбар, шоввоз,
Асли гўзал, бепардоз,
Қилган иши аъло, соз,
Пахтакорнинг қизиман.

Номи машҳур пахтакөр,
Меҳнатда доим илғор,
Ваъдасига вафодор
Пахтакорнинг қизиман.

Бири моҳир механик,
Бири агроном, техник,
Ҳар ишда ҳушёр, тетик
Пахтакорнинг қизиман.

Кўзи юлдуз, юзи ой,
Саҳрога берди чирой,

Илм-ҳунарга жуда бой
Пахтакорнинг қизиман.

Пўлат отда чўл қувган,
Канал қазиб ер сурган,
Рулни зафарга бурган
Пахтакорнинг қизиман.

ДАВР ТЕРМАЛАРИ

Осмондаги уч ўрдак,
Учаласи ҳам бирдек,
Бизнинг колхоз қизлари
Очилган қизил гулдек.

Боғ айланма шафтоли,
Учган кимнинг каптари,
Айтсам адо бўлмайди
Пахтакор қиз дафтари.

Пахтакор қиз хўп чаққон,
Янги ер гулин таққан,
Ақлу одоб бобида
Элу юртига ёққан.

Олма оқиб келади,
Беҳи қалқиб келади,
Қаналга кетган ёрим
Орден тақиб келади.

Сув оқару сув оқар,
Сув тагидан қум оқар,
Ери куйлаган қўшиқ
Акмалга жуда ёқар.

МАҚТАЙМАН

Ёргинамни тўлин ой деб мақтайман,
Жамолини гулчирой деб мақтайман.
Менга меҳри жўшқин сой деб мақтайман,
Жасоратга гоят бой деб мақтайман.

Мақташга арзирли, азиз ёрим бор,
Юзлари анору кўзлари хумор,
Ширин сўз, донишманд, оқила, дилдор,
Меҳнатда ҳамиша шарафли, донгдор.

Ёр олдига ёр-ёр айтиб бораман,
Завқли, шавқли гулёр айтиб бораман,
Акмал кўнглин изҳор айтиб бораман,
Пок севгимни ошкор айтиб бораман.

Ёргинамни тўлин ой деб мақтайман,
Жамолини гулчирой деб мақтайман.

ҲАЗИЛ ҚУШИҚ

Кўнгил дардин ёрга очиқ айтсаммикин
Ё ҳозирча бу шаштимдан қайтсаммикин?
Дадил туриб кўнгил дардин айлаб баён,
Қўлларига гулдасталар тутсаммикин?

Уйлаб туриб яна: ундоғ бўлмас дейман,
Мазах қилиб яна мендан кулмас дейман,
Қўполлигим ул жононга келиб малол
Ситам билан калтак олиб қувмас дейман?

Бу жумбоқни ечолмайин бошим қотар,
Бош қотса-да, аммо унинг меҳри тортар,
Кеча-кундуз кетмай асло хаёлимдан
Ростин айтсам, унга ишқим яна ортар.

Ноз-ишваси, бол сўзлари жонга малҳам,
Бор вужудим менга эмас, унга қарам,
Таваккал деб боргум энди ҳузурига
Ажаб эмас жилмайиб ёр қилса қарам...

СЕНГА

Арзим эшит, Гуллола,
Кўнглим сенга ҳавола,
Серҳлаб қўйдинг мени,
Бунча қилма овора.

Саҳроларда ер очдинг,
Улкамизга нур сочдинг,
Қон-қариндош дўстларга
Кучоғингни кенг очдинг.

Кўнглимдаги ёр ўзинг,
Кўшиққа гулёр ўзинг
Гулёр бўлиб, ёр бўлиб
Дил олар дилдор кўзинг.

ЗОР ЭТМА

Ергинам, жононгинам, васлингга зор этма мени,
Куйдириб жону дилим, меҳримни хор этма мени.

Ой юзингни бир кўриб, ишқинг ўтида ёнаман,
Йўлларингга термулиб, мен ҳар саҳар уйғонаман.

Зеб берибсан тоза дилдан янги ер гулзорига
Не қилай, ишқим тушибди пахтазор шунқорига.

Банд-банд этди дилимни қоп-қора оху кўзинг
Боғу роғим сен ўзингсан ҳам баҳоримсан ўзинг.

Ургилай сендан гўзал, мендан кетма ҳеч йироқ,
Акмалинг қалбин ёритган сен ўзинг нурли чироқ.

Ергинам, жононгинам, васлингга зор этма мени,
Куйдириб жону дилим, меҳримни хор этма мени.

ПАРВОНАМАН

Севганим сен деб у кун, қалбим баҳор этдинг мени,
Ваъда айлаб ишқ, вафодан, бахтиёр этдинг мени,
Оқибатда бир кўрарга интизор этдинг мени,
Не сабабдан, жонгинам, васлингга зор этдинг мени,
Эй, нигор, термултириб мунча хумор этдинг мени.

Тинч-фаровон турмушим, обод диёрим қўйнида,
Гуллаган мангу чаман, дилшод диёрим қўйнида,
Ҳамма шод, бахтли, омон, озод диёрим қўйнида,
Не сабабдан, жонгинам, васлингга зор этдинг мени,
Оқибатда бир кўрарга интизор этдинг мени.

Соғиниб дилдан сени ишқинг ўтида ёнаман,
Сен чироқ бўлсанг мабодо мен унга парвонаман.
Акмалинг дейди висолингга қачон мен қонаман,
Севганим сен деб у кун қалбим баҳор этдинг мени,
Оқибатда бир кўрарга интизор этдинг мени,

САНЪАТКОР ҚИЗГА

Гулзорингда сайр этарман—кўнглим чоғ,
Турфа гуллар очар менга—кенг қучоқ.
Бағишлайман сенга қанча меҳрим бор,
Эй гўзалим, бунчалар нозу фироқ?

Бош устига кўтараман нозингни,
Дил-дилимдан севаман овозингни,
Бахтли ҳаёт, даврон гўзал! Уйна, кул!
Жаранглатгин элга қўшиқ, созингни.

Саъбат билан яшнар яна давроним,
Сен ўзингсан элим севган жононим,
Сен ҳамиша Акмал қалбида борсан
Кўркинг билан гўзал юртим, бўстоним!

Гулзорингда сайр этарман—кўнглим чоғ,
Турфа гуллар очар менга кенг қучоқ.

ОРОМИЖОН

Ишқ ўтида бунчалар куйдирма, ёр,
Кўз тутарман йўлларингга интизор
Сирларим бўлди жаҳонга ошкор,
Ҳар нафас мадҳинг дилимда, эй нигор,
Лоақал бир қайрилиб қил эътибор.

Дилгинангга дилгинам пайванд эрур,
Сен билан нузли йўлим бирликда юр,
Ўзгинанг раъно гулим, аҳдингда тур,
Ишқ ўтида бунчалар куйдирма, ёр,
Кўз тутарман йўлларингга интизор.

Севганим, оромижонимсан ўзинг,
Ярқираб, яшнар чаманда юлдузинг,
Жонга роҳат бахш этар доно сўзинг,
Ишқ ўтида бунчалар куйдирма, ёр,
Кўз тутарман йўлларингга интизор.

Булбулим бўл, сайрагин гулшан аро,
Кенг қанот ёз, яйрагин гулшан аро,
Акмалингдек куйлагин гулшан аро,
Ишқ ўтида бунчалар куйдирма, ёр,
Кўз тутарман йўлларингга интизор.

ПОК СЕВГИ

Тор бўлмаса, шалола ҳам бўлмайди,
Ер бўлмаса, кўнгил асло тўлмайди.
Зору гирён ёш тўкмайман йўлида
Ёрим ўзи ёш тўккани қўймайди.

Улуғлайман, улуғ жонон элим бор,
Очиб кўринг меҳр тўла дилим бор,
Ҳамма ишда мадақкордир ёргинам,
Рост дегувчи ҳақгўй, бурро тилим бор.

Ер қадрига бели боғлиқ мард етар,
Бир-бирин севгувчи ҳамдард етар,
Акмалнинг ҳамиша покдир нияти
Пок севгининг ҳурматига шеър битар!

БЕВАФО ЁР АЛАМИ

Гулзоримнинг атрофига эдим палак,
Бир бевафо ёр йўлида бўлдим ҳалак.
Бевафолар машаққати оғир экан,
Юракларга ботганидек чақир тикан.

Юракларга ботмай ўлсин чақир тикан,
Бевафолар ёр қадрини билмас экан.
Эсизгина бевафога тушган бошим,
Ғам-аламдан тўхтамади кўзда ёшим.

Аввалида ваъз айтди садоқатдан,
Бахтли ҳаёт, тотув турмуш, фароғатдан.
Сал ўтмайин, учиб кетди бошқа ёрга,
Ҳамма ҳайрон бундай бебурд, беқарорга.

Муҳаббатсиз, бемеҳрнинг хулқи аён,
Даркор эмас бу ҳақда ҳеч узоқ баён.
Жавдирайди кўзи йўлда мурғаклари,
Ширин-шакар, жажжи дўмбоқ гўдаклари.

Акмал ёзган сатрларни деманг ёлғон,
Йўлдан
? пинҳон
...
...

ДИЛДОРИМ

Ёмғир ювар баланд тоғлар қорини,
Ким ранжитар ўз вафодор ёрини,
Ким ранжитса ўз вафодор ёрини
Чертолмабди демак севги торини.

Мен чертаман созлаб севги торини,
Ергинамга айтиб кўнгил зорини,
Яширмайман дилда нелар борини,
Топсин дейман, дилда дардим корини.

Топса агар юрагимнинг дардини,
Ювар бўлса меҳри билан гардини,
Кўзим нури поёндоздур йўлига
Ишқим билан битай шеърим бандини.

Ўз мақтасам арзир з, дилдорим,
Дардимга дармоним, орим
 деп, дилбарим
 ялла

УСТИНА

Қайси номард ёр қилар ўз ёри вафодор устина,
Аҳдига содиқ, қадрдон, кўзи хумор устина,
Лайлию Шириндан ортиқ чин вафодор устина,
Тушмасин асло жудолик ошиқи зор устина.

Қилмангиз, дўстлар, менга ошиқлигимнинг таънасин,
Мард киши бузмас сира ёрига берган ваъдасин,
Акмалинг дер, ҳар киши ўз ёрини ардоқласин,
Тушмасин асло жудолик ошиқи зор устина.

ДЕМАДИНГ

Жоним десам, жон ёрингман демадинг,
Дилим десам, дилдорингман демадинг,
Гулим десам, гулёрингман демадинг,
Ҳолим кўриб нигорингман демадинг,
Ҳанузгача бир қарорга келмадинг.

Иўлларингга термуламан бўлиб зор,
Висолингга интизорман, интизор,
Келмас бўлсанг, ушбу олам менга тор,
Арзимни эшитгин, лола юзли ёр,
Ҳанузгача бир қарорга келмадинг.

Саҳроларда боғу роғлар яратиб,
Меҳнат билан шону шуҳрат таратиб,
Эл меҳрини ўзгинаннга қаратиб,
Акмалингни мафтун этиб, зор этиб,
Ҳанузгача бир қарорга келмадинг.

Жоним десам, жон ёрингман демадинг,
Дилим десам, дилдорингман демадинг,

ОНА УГИТИ

Бесабаб ҳаётиг қилмагин чил-чил,
Жон ўғлим, турмушнинг фазилатин бил!
Ерингни ҳижронга солгандан кўра
Майлига бағримни пора қилиб тил.

Юрагим чокини сўкиб кетмагин,
Дилбандинг қаддини букиб кетмагин,
Ширин фарзандларинг интизор айлаб
Бегуноҳ ёшини тўкиб кетмагин.

Фарзандлар фарёди увол эмасми?
Қилмишинг ўзингга завол эмасми?
Элу юрт олдида юз тубан бўлиш,
Ўйлаб кўр, аянчли бир ҳол эмасми?!

Ҳали ҳам қайт ўғлим, хато йўлингдан,
Айрилма, севикли жону дилингдан,
Онанг дер, янчмагил боғи роғимни,
Бу ёмон ниятни чиқар кўнглингдан.

Ҳаётиг косасин қилмагил чил-чил,
Жон болам, турмушнинг фазилатин бил!

БЕҒУБОР КУЛГИ

Кулги қадрин билингиз,
Завққа тўлсин дилингиз.
Озод, хуррам замонда
Қаҳ-қаҳ уриб кулингиз.

Кулги дарднинг давоси,
Ёқимли хуш садоси,
Ором берар қалбларга,
Ҳамма кулги шайдоси.

Кулингиз дилдан ҳар чоқ,
Доим бўлинг хушчақчақ.
Севикли ҳур Ватанда
Кулгига очинг қучоқ.

Бахтдир кулги бахш этмоқ,
Инсон кўнглин ёритмоқ,
Унутманг шуни зинҳор
Кулги қанддан ширинроқ.

Кулгига кон зўр ўлкам,
Ўзи чиройли, кўркам,

Кел, Акмал, кулишайлик
Соғлиқ булур мустаҳкам.

Кулги қадрин билингиз,
Завққа тўлсин дилингиз,
Озод, хуррам замонда
Қаҳ-қаҳ уриб кулингиз.

ЖОН БОЛАМ

(Бир пахтакор онанинг ваъдабоз ўғилга айтганлари)

Пахта шараф-шонимиз,
Номус, қудрат, оримиз.
Яшнатар давронимиз,
Уйғон тезроқ, жон болам.

Бергансан катта ваъда,
Ултирарсан ғафлатда,
Қолма сира ғам, доғда
Уйғон тезроқ, жон болам.

Ўзанг ишловсиз, чанқоқ,
Бригаданг жуда қолоқ,
Сен бўлма беғам, нўноқ,
Уйғон тезроқ, жон болам.

Меҳнат қилгин пок, ҳалол,
Бор кучингни ишга сол,
Ҳосилинг қилма увол —
Уйғон тезроқ, жон болам.

Онанинг сўзин унутма,
Меҳнатсиз зафар кутма.
Юзингга қора суртма
Уйғон тезроқ, жон болам.

ТУҲМАТЧИ БУЛГАЙ ШАРМИСОР

Қанчалар дилдан севардим, яхши дўстим деб уни,
Бир мағизни бўлиб ердик, бирга эрдик ҳар куни.
Охирида фош қилинди, ул фирибгарнинг иши,
Туҳмату иғво-фасоддир сурбет, айёр қилмиши.

Бағрима кирди мулойим, аввалига дўст бўлиб,
Офаринлар дерди менга, тилда завқларга тўлиб.
Соддалик бирлан ишондим мен унинг даъвосига,
Сўнгида қолдим роса туҳматчининг иғвосига.

Дўстларим, ҳушёр бўлинг, дўст орттиришда доимо,
Бетайин, қаллобда бўлмас заррача инсоф, ҳаё.
Бузма кўнглинг, Акмало, туҳматчи бўлгай шармисор.
Она юрт қилгай ўзи туҳматчиларни хору зор.

ЎЗЛАРИ

(Бир ваъдабоз ферма мудрига)

Ваъдаси қуруқ, қоп-қоп,
Айтганлари нуқул лоф,
Ферма ремонтсиз, хароб,
Ёлғон айтган ўзлари,
Сўздан қайтган ўзлари.

Қаймоқ деса кўзи лўқ,
Сут, қатиққа қорни тўқ,
Мақтанчоқ, ўта қуруқ,
Ишда айёр ўзлари,
Ошга тайёр ўзлари.

Ем-хашак деса қочди,
Чорвага захрин сочди,
Алдашга қулоч очди,
Ўта бурдсиз ўзлари,
Анқов, шудсиз ўзлари.

Охирида ундоқ деб,
Хатоларим бундоқ деб,
Ювилади бу доғ деб
Такрор айтган ўзлари,
Сўздан қайтган ўзлари.

Бу гал кетмади ёлгон,
Отилмади гап, сопқон,
Мудирнинг нафси ўпқон,
Ишдан кетган ўзлари,
Ёлгон айтган ўзлари.

Ҳорманг энди, ўзлари,
Очилдими кўзлари?!

НАЙЛАЙИН

(Қишдан қийналып чиққан бир сигирнинг
ферма мудирига айтганлари)

Ферма мудир, эшит менинг сўзимни,
Парво қилмай сарғайтирдинг юзимни.

Говмиш эдим сутдан қолдим, найлайин,
Хушчоқ эдим ғамга толдим, найлайин.

Қишда роса ем-хашаксиз қийнадинг,
Қорин солиб ўз-ўзингни сийладинг.

Сут, қаймоғим яхши, ўзим ёмонми?
Сен беғам дастидан рангим сомонми?

Ҳар йил ёзда катта ваъда берасан,
Бўйнинг чўзиб, кўкракларинг керасан.

Қишда эса югурасан ҳар ёнга,
«Силос» деб ялиниш тегди-ку жонга.

Уялмайсан эл олдида ваъдабоз,
Қилмишинг мажлису қуруқ гап, қоғоз.

Энг муҳим дамларда юрасан бекор,
Шунинг-чун чорванинг ҳоли кўп ночор.

Сен юрасан ҳамон парвойинг фалак,
Ашуланг таралла, дўппинг чамбарак.

Кўзингни оч тезроқ вақтинг ўтмасдан
Бултургидек қиш-аёзни кутмасдан.

Ферма мудир, эшит менинг сўзимни,
Парво қилмай сарғайтирдинг юзимни.

ЛАГЕРИМ, ЖОН ЛАГЕРИМ

(Болаларга)

Атрофи кенг чаманзор,
Яшнайти мисли баҳор,
Сойдан ўйнаб сув оқар,
Лагерим, жон лагерим.

Чиройда танҳо ўзи,
Кечаси ҳам кундузи,
Чақнар ёруғ юлдузи
Лагерим, жон лагерим.

Яйраб, қувнаб ўйнайман,
Жамолнига тўймайман,
Шўх қўшиқлар куйлайман
Лагерим, жон лагерим.

Нашъали ҳар томони,
Келганинг йўқ армони,
Баҳра олар тан-жони,
Лагерим, жон лагерим.

Тоза ҳаво, сув, офтоб,
Уйин-кулги беҳисоб,
Бадан ейди роса тоб,
Лагерим, жон лагерим.

Обод қилдим юракдан,
Меҳнат қилиб билакдан,
Ҳеч қайтмайман тилакдан
Лагерим, жон лагерим.

МУНДАРИЖА

Улкам баёти	3
Довруғинг	4
Улуғ Октябрь	5
Даврон қўшиғи	6
Бўстониға яраша	7
Чаманялла	8
Солдатлар	9
«Кичик ер»	11
Куйлайман	12
Ассалом	14
Аёллар	15
Қалб садоси	17
Шуҳратинг	18
Виждон амри	19
Бўстон диёрим	22
Деҳқонларга	24
Пахтакор	25
Пахтакорнинг қизиман	27
Давр термалари	29
Мақтайман	30
Ҳазил қўшиқ	31
Сенга	32
Зор этма	33
Парвонаман	34
Санъаткор қизга	35
Оромижон	36

Пок севги	37
Бевафо ёр алами	38
Дилдорим	39
Устина	40
Демадинг	41
Она ўгити	42
Беғубор кулги	43
Жон болам	45
Тухматчи бўлгай шармисор	46
Ўзлари	47
Найлайн	49
Лагерим, жон лагерим	51

На узбекском языке

АКМАЛ ПУЛАТ (ПУЛАТОВ)

СЕРЕНАДА СОЛНЕЧНОЙ ДОЛИНЫ

СТИХИ, ПЕСНИ, ЮМОР

Китоб иқтисод қилинган қоғоз ҳисобидан босилган

Редактор Н. Алихонова

Рассом Ф. Қамбарова

Расмлар редактори А. Бобров

Техн. редактор Н. Жўраева

Корректор К. Ҳамидова

ИБ № 1129

Босмахонага берилди 12. 07. 78 й. Босишга рух-
сат этилди 19. 10. 78. Формати 70x90 1|32..
Босма л. 1,75 Шартли босма л. 2.05. Нашр
л. 1,25. Тиражи 25000. Р. 06553. Фафур Фулом
номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти.
Тошкент, Навоий кучаси, 30. Шартнома №
95—78.

Ўзбекистон ССР Нашриётлар, полиграфия ва
китоб савдоси ишлари бўйича Давлат комите-
тининг Бекобод шаҳар босмахонасида 1-қо-
ғозга босилди. Бекобод, 1978 йил. Заказ № 150
Баҳоси 15 т.

Пўлат Акмал.

Чаманялла: Шеърлар, қўшиқлар, ҳажвиялар. — Т.:
Адабиёт ва санъат нашриёти, 1978 С. — 56 б.
Чиқиш маълумотларида авт.: Акмал Пўлат (Пўлатов).

Ушбу тўпلامдан Акмал Пўлатнинг сўнгги йилларда яратган шеър, қўшиқ ва ҳажвиялари жой олган.

Шоир ижоди Ватанини севиш, Ленин партиясига чексиз меҳр, онага ҳурмат, ёрга садоқат, бевафо, бебурд кишиларга нафрат туйғулари билан суғорилгандир. Тўпلامга шоирнинг турли мавзуларда ёзилган лирик қўшиқлари ҳам киритилган.

Пуллат Акмал. Серенада солнечной долины
Стихи, песни, юмор.

Уз 2